

QUINA ESPANYA?

• **Darrere de les crides de la dreta a la unitat de la pàtria hi ha interessos corporatius i de classe**

VICENÇ NAVARRO

CATEDRÀTIC DE POLÍTIQUES PÚBLIQUES DE LA UNIVERSITAT POMPEU FABRA

Hi ha en aquests moments un intent per part de les dretes espanyoles de mobilitzar la població en defensa del que anomenen la unitat d'Espanya, assumint maliciosament que hi ha una amenaça de desagregació i balcanització, estimulada per la proposta del nou l'Estatut aprovada per la majoria del Parlament de Catalunya.

Durant les últimes setmanes hem sentit o llegit crides a la unitat d'Espanya per part del Rei, del president del Tribunal Suprem, del responsable màxim de l'Exèrcit de Terra, de cardenals i dirigents de l'Església catòlica espanyola, del governador del Banc d'Espanya, de la patronal espanyola i d'altres representants dels grups de pressió components de la dreta espanyola advertint que aquesta unitat està en perill. Encara que la història no es repeteix mai, el fet és que en molts aspectes aquesta crida s'assembla a la que es va registrar durant la Segona República, abans que ocorregués el cop feixista militar, el qual va tenir lloc, en teoria, per defensar la unitat d'Espanya; però, a la pràctica, per defensar privilegis corporativistes i de classe.

Tant llavors com ara, no obstant, aquesta unió no està amenaçada. El que sí que es qüestionava llavors i que es qüestiona ara és la visió d'Espanya. Per un costat, hi ha l'Espanya centralista, uniforme i essencialista de la dreta, emparada sota una ideologia nacionalista espanyola (els colpistes feixistes es van definir a si mateixos com els nacionals), darrere de la qual es defensen els interessos de les classes dominants d'Espanya, que inclouen també les classes dominants de Catalunya i del País Basc. Quan jo era petit, a la Barcelona dels anys 40 i 50, la burgesia catalana parlava castellà i menyspreava el català, considerant-lo l'idioma del que ells anomenaven les "classes baixes" o les "classes humils".

Enfront d'aquesta Espanya, hi trobem una altra visió, l'hereva de la Segona

República, en què es reconeix la pluralitat de nacions i pobles i es promou la llibertat i la justícia social, defensant els interessos de les classes treballadores i altres components de les classes populars. Això explica que, durant la dictadura, la resistència antifeixista identifiqués la lluita per la llibertat amb la lluita per la justícia social i per la pluralitat de les identitats nacionals. A Catalunya, les esquerres van protagonitzar la mobilització per la justícia social i per la identitat catalana dins d'una Espanya republicana, facilitant la integració dels treballadors immigrants de parla castellana, impedit que els nacionalismes, l'espanyol i el català, dividissin les classes populars.

EL DEBAT actual és precisament l'enfrontament entre aquestes dues visions d'Espanya. Seria un gran error que les esquerres espanyoles no ho veiessin així, i interpretessin erròniament la situació actual com un conflicte entre Catalunya per un costat, i Espanya per l'altre, conflicte que els nacionalistes dels dos costats estan estimulants. Per desgràcia, les esquerres catalanes no han emfatitzat prou que la seva proposta estatutària és un intent de redefinir Espanya (recuperant la tradició republicana) que beneficiaria totes les classes populars. En aquest aspecte, la seva afirmació que l'Estatut beneficiaria no només Catalunya, sinó tot Espanya no ha sonat convincent. És més, actes promocionats pel Govern de la Generalitat --com la trobada d'intel·lectuals espanyols i catalans (de la qual van ser excloses moltes veus de les esquerres d'Espanya)-- van reproduir aquesta dimensió *Catalunya versus Espanya*, que no facilita la mobilització de suports a l'Estatut per part d'amplis sectors de les esquerres espanyoles.

La necessària complicitat que les esquerres catalanes han de desenvolupar amb la resta de les esquerres espanyoles s'hauria de basar en el fet de mostrar que l'Estatut també és bo per a la resta d'Espanya, assenyalant-ne els elements de descentralització financera necessaris per cobrir els enormes dèficits socials existents a l'Estat de benestar espanyol que són gestionats per les comunitats autònomes. Els equips econòmics dels governs centrals han estat responsables des de l'any 1993 d'unes polítiques d'austeritat que han causat un gran dèficit de despesa pública social, que puja actualment fins als 60.000 milions d'euros.

Les dretes (i algunes esquerres confuses) justifiquen la seva defensa de la centralització d'aquest finançament com a condició perquè es realitzi la necessària solidaritat entre les diferents comunitats autònomes, assumint erròniament que la primera cosa és condició de la segona. L'escassa solidaritat del País Basc amb la resta d'Espanya no és deguda, no obstant, al sistema descentralitzat de la responsabilitat fiscal, sinó a la seva escassa contribució als fons de solidaritat existents.

NATURALMENT que l'Estatut també té aspectes específics de Catalunya, aplicables al País Basc i a Galícia, que la resta d'Espanya pot acceptar si es mostra que aquestes característiques no tenen per què perjudicar les altres comunitats autònomes. No s'ha d'oblidar que les esquerres castellanes es van oposar al seu dia al retorn dels papers de Salamanca. No obstant, posteriorment, en els seus parlaments van votar a favor del retorn (fins i tot sabent que perdrien suport electoral), sense que les esquerres catalanes, per cert, els hagin donat les gràcies.

No tinc cap dubte que l'Espanya plurinacional serà acceptada, si no ara, més tard. Però perquè sigui així és necessari que les esquerres catalanes mostrin que aquesta nova Espanya, sintetitzada a l'Estatut, és millor per a la classe treballadora i altres sectors de les classes populars que la que vam heretar del règim anterior.

ARTICLE PUBLICAT EL 14 DE FEBRER DE 2006 A EL PERIÓDICO DE CATALUNYA